סוף סוף כל העומד [א]לגזוז כגזוז דמי דצריכא לדיקלא קמינא: ההוא יתום ויתומה דאתו לקמיה דרבא אמר להו רבא העלו ליתום בשביל יתומה אמרי ליה רבנן לרבא והא מר הוא דאמר [ב]ממקרקעי ולא ממטלטלי בין למזוני בין לכתובה ובין לפרנסה אמר להו אילו רצה שפחה לשמשו מי לא יהבינן ליה כל שכן הכא דאיכא תרתי: תנו רבנן [ג]אאחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות מוציאין למזון אשה ולבנות דברי רבי שמעון בן אלעזר אומר נכסים שיש להן אחריות מוציאין לבנות מן הבנים ולבנות מן הבנות ולבנים מן הבנים ולבנים מן הבנות בנכסים מרובין אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטין נכסים שאין להן אחריות מוציאין לבנים מן הבנים ולבנות מן הבנות [ו]ולבנים מן הבנות אבל לא לבנות מן הבנים אע"ג דקיימא לן [ד]הלכה כרבי מחבירו הכא הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דאמר רבא [ה]בהלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי בין לכתובה בין למזוני בין לפרנסה: **מתני'** [ג]לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה מפני שהוא תנאי בית דין כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז [ד]ולא כתב לה כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיך חייב שהוא תנאי בית דין [ה]לא כתב לה אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאינתו [ו]ובכהנת אהדרינך למדינתך חייב שהוא תנאי בית דין [ז]נשבית חייב לפדותה [ח]ואם אמר הרי גיטה וכתובתה ותפדה את עצמה אינו רשאי [ט]לקחה חייב לרפאותה [י]אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא את עצמה רשאי:

גמ' מני רבי מאיר היא דאמר [כ]כל הפוחת לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הרי זו בעילת זנות דאי רבי יהודה האמר [ט]רצה כותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת התקבלתי ממך מנה ולאלמנה מנה והיא כותבת התקבלתי ממך חמשים זוז אימא סיפא כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז ולא כתב לה כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיך חייב שהוא תנאי בית דין אתאן לר"י דאמר אחריות טעות סופר הוא דאי רבי מאיר האמר [י]אחריות לאו טעות סופר הוא דתנן [כ]מצא שטרי חוב אם יש

יתום ויתומה. אח ואחות ונכסיהם ביד אפוטרופוס: **העלו ליתום בשביל יתומה.** העלו ליתום מזונות יתירים שתיזון אחותו עמו: **דאיכא תרתי.** אחותו ותשמשנו: **מוציאין.** מן היתומים: **מוציאין לבנות מן הבנים.** למזונות ולפרנסה: **ולבנות מן הבנות.** לקטנות מן הגדולות. אם אין שם אלא בנות והחזיקו גדולות בנכסים מוציאין מידם וחולקות בשוה והכא ליכא מזוני שאין הבנות נזונות מן הבנות לפי שכולן שוות בירושה: **ולבנים מן הבנים.** לקטנים מן הגדולים לחלוק בשוה: **אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטין.** שאין בהן כדי לזון אלו ואלו עד שיבגרו דאמרי רבנן[ל] הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים: **לפרנסה.** לנדוניא: **מתני' ולא כתב לה כל נכסים כו'.** חייב להיות כל הנכסים אחראין לה ולא יכול לומר לה אין ליך אלא שדה הכתובה לך בשטר כתובתיך: **ובכהנת.** שאינו יכול לקיימה משנשבית כותב לה אפרקינך ואהדרינך למדינתך לפי שאשת כהן אסורה לבעלה אם נאנסה: **אינו רשאי.** שכבר נתחייב בפדיונה משנשבית: **חייב לרפאותה.** שהרפואה כמזונות: **רשאי.** שאין אדם חייב לזון גרושתו: **גמ' פלוגתא** דרבי מאיר ורבי יהודה בפרק אע"פ[מ]: **והיא כותבת התקבלתי כו'.** לשון שובר ואפי' לא נתקבלה ולר' מאיר אינה יכולה למחול בעודה תחתיו ומתני' נמי דקתני לא כתב לה כתובה גובה כתובתה שלימה קא סלקא דעתך ואפילו מחלה: **אחראין לכתובתיך חייב.** שנשתעבדו נכסיו. וקס"ד נשתעבדו בכל דין שעבוד כאילו נכתב בתוך השטר ואם ימכור נכסיו תטרוף לקוחות: **אתאן לר' יהודה.** דאמר שטר שלא נכתב בו אחריות לא מדעת המלוה נעשה אלא סופר טעה והרי הוא כמי שנכתב וטורף מן המשועבדים:

סוף סוף כל העומד לגזוז כגזוז דמי. אע"ג דפלוגתא דר"מ ורבנן היא בפרק שבועת הדיינין (שבועות מג. ושם) בענבים העומדים ליבצר דר"מ סבר כבצורות דמיין ורבנן סברי לאו כבצורות דמיין מ"מ פריך הכא בפשיטות דכגזוז דמי כמו שפר"ח דמהאי דפרק הכונס (ב"ק דף נט: ושם) קיימא לן הכי דקאמר התם רבי שמעון אומר אכלה פירות גמורין משלמת פירות גמורין אם סאה סאה אם סאתים סאתים דחשבינן להו כתלושים ופסקינן התם הלכה כר"ש אבל אין לומר דבהנהו דאי קיימי מכחשי מודו כ"ע דכבצורות דמיין דבהשולח (גיטין דף לט.) ובפרק קמא דסנהדרין (דף טו.) משמע דהא נמי פליגי: **ממקרקעי** ולא ממטלטלי בין למזונות בין לפרנסה. וא"ת קשיא דרבא אדרבא דבפרק מציאת האשה (לקמן דף סח.) פסיק רבא הלכה כר"י דאמר ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה ואמרינן התם דשמואל כר"י ס"ל אלמא סבר רבא דשמין באב וא"כ גביא ממטלטלי כדאמרינן בשמעתין וליכא למימר דהתם רבא משמיה דרב חסדא קאמר לה וליה לא ס"ל דהא התם בההיא סוגיא פריך מינה אמילתיה דרבא גופיה ולא קא משני הכי וי"ל דהא דאמר רבא הכא ממקרקעי ולא ממטלטלי היינו בדלא אמידניה והא דסבר רבא התם כרבי יהודה ושמואל בדאמידניה שדעתו שתגבה ממטלטלי וכה"ג מפליג הש"ס התם ונראה דבזמן הזה דכולהו גבי ממטלטלי כתובה ומזונות מתקנת הגאונים ופרנסה נמי אנן סהדי שכל בני אדם רגילים להשיא בנותיהם ממטלטלי וחשיב כמו באמידניה דפסיק רבא כר"י:

מני ר' מאיר היא דאמר כל הפוחת כו'. בפרק אע"פ (לקמן דף נו:) דייק כל הפוחת אפי' בתנאי אלמא סבר דתנאו בטל ואית לה וכיון דאמר (א) לית לה לא סמכה דעתה והוי בעילתו בעילת זנות ופריב"ן דבכל מקום דאית לה ואין האשה בטוחה בו דלא סמכה דעתה תקנו חכמים שיהא בעילתו בעילת זנות אבל אם היה תנאו קיים כיון דלית לה אין בעילתו בעילת זנות ואלמנה אע"פ דבדרבנן תנאו קיים הכא תנאו בטל דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון וקשה לר"י דבפרק החובל (ב"ק דף פט. ושם) משמע דאפי' היכא דלית לה הוי לר' מאיר בעילת זנות משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה דפריך התם הש"ס גבי אשה שחבלה בבעלה לא הפסידה כתובתה ואמאי תזבין לכתובתה בטובת הנאה לבעלה כו' ומשני הא מני ר"מ היא דאמר אסור לאדם שישהא עם אשתו שעה אחת בלא כתובה מ"ט שלא תהא קלה בעיניו להוציאה על כן נראה דר"מ לא מבעיא קאמר לא מבעיא היכא דלית לה דהויא בעילתו בעילת זנות משום דקלה בעיניו להוציאה אלא אפילו אית לה כיון דלא סמכה דעתה הויא בעילתו בעילת זנות ודייק מדלא קתני כל בתולה שאין לה מאתים ואלמנה שאין לה מנה הרי היא בעילת זנות אלא נקט כל הפוחת משמע שבא לומר אע"ג דתנאו בטל ואית לה הויא בעילת זנות וקשה לר"י דמנא לן דכל הפוחת ואפי' בתנאי דלמא בתנאי מודה ר"מ דתנאו קיים דכל הפוחת דמשמע דאפילו באותו ענין שיש לה היינו בסוף ביאה דאמרינן בפ' אע"פ (לקמן דף נז.) דאינה מוחלת וי"ל דלשון כל הפוחת משמע שהוא פוחת לה ובסוף ביאה אינו יכול לפחות לה אלא היא פוחתת לעצמה ולא שייך לשון פחת אלא בתנאה א"נ מדנקט כל קא דייק וא"ת דבפרק אע"פ (שם) אמר דבסוף ביאה לדברי הכל אינה מוחלת ובהחובל (ב"ק פט. ושם) משמע שיכולה למכור ולמחול ויש לומר כדפירש הקונטרס לקמן דדוקא בעל פה אינה מוחלת דאמירתה לאו כלום היא כיון דכבר זכתה אלא אם כן כתבה שובר ואם תאמר ומאי קאמר (ב) הא מני רבי מאיר היא הא משמע בפרק אע"פ (לקמן שם) דלרבי יהודה נמי אינה יכולה למחול דתנאו בטל ודווקא בכותבת לו התקבלתי קאמר ויש לומר דהתם מיירי לפי המסקנא דשמעתין דקאמר ואי בעית אימא רבי יהודה התם בכתבה ליה התקבלתי ואם תאמר ומנא לן דלרבי מאיר אפילו בכתבה ליה התקבלתי לא מצי מחלה דקאמר מני ר' מאיר היא דלמא ר"מ לא מבעיא בהתקבלתי קאמר דמצי מחלה דהויא בעילת זנות אלא אפי' בעל פה דתנאו בטל הויא בעילת זנות וי"ל דהשתא אין נראה לו לחלק בין כתבה ללא כתבה: **מני** רבי מאיר היא. השתא משמע ליה מתני' דלא כתב לה היינו לפי שהתנה עמה: **אתאן** לר' יהודה דאמר אחריות טעות סופר הוא רישא ר"מ סיפא ר' יהודה. אסיפא בלא רישא ה"מ לדקדק מני אי רבי מאיר הא אמר אחריות לאו טעות סופר הוא אי רבי יהודה כתב לה שדה שוה מנה במאתים אמאי חייב והא לרבי יהודה יכולה למחול אלא דרך הש"ס דמדקדק מרישא כל כמה דמצי למידק וכעניין זה יש בפרק כירה (שבת לט:) גבי מעשה שעשו אנשי טבריא ובפרק קמא דעירובין (דף טז.) גבי נמצאת שלשה מדות במחילה. [וע"ע תוספות שבת לט: ד"ה אלא פניו וכו' ומש"ש על הגליון]:

חמשה

א) ג' ערוך לגדוד כגדוד [וכן איתא בתוס' ב"ב מג: ד"ה שבח [ובר"ש לקמן פ"ח סי' ז] אבל בתוס' ב"ק נט: ד"ה ופסק ושם לה: ד"ה שבח גרסו לגזוז כגזוז דמי וכן בתוס' דהכא], ב) [לקמן סט:], ג) [לקמן סח:], ד) [לעיל כא. וש"נ], ה) [לקמן סט:], ו) [עי' תוס' יבמות לה. ד"ה כהנות], ז) [עי' תוס' לקמן נב: ד"ה אמר הרי גיטה], ח) לקמן נד:, ט) ג"ז שם, י) [ב"ק לה. וש"נ], כ) ב"מ יב:, ל) [ב"ב קלט:], מ) [לקמן נד:].

גליון הש"ס

גמ' ולבנים מן הבנות. עיין לקמן דף נו ע"א תוס' ד"ה אלמנה שתפסה:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מני וכו' וכיון דאמר לה לית לך אלא מנה לא סמכה דעתה: (ב) בא"ד וא"ת ומאי קאמר הכא מני ר"מ:

מוסף רש"י

מוציאין למזון אשה ולבנות. וכל שכן פרנסה, ולא מיבעיא פרנסה אלא אפילו מזונות, דסלקא דעתך אמינא כיון דתנאי כתובה נינהו ניהוו ככתובה ולא ניגבו ממטלטלי, קא משמע לן (לקמן סח:). הלכה כרבי מחבירו. במקום יחיד (פסחים כז.). לא כתב לה כתובה. במקום שאין כותבין כתובה, דכולהו אתנאי קא סמכי, אי נמי במקום שכותבין וגובה, לר"מ מיהו בעילת זנות באיסור היא (לקמן נז.). התקבלתי ממך. אע"פ שלא נתקבלה מוחלת וכותבת בלשון שובר (לקמן נד:).

תוספות רי"ד

א"ר הל' ממקרקעי ולא ממטלטלי בין למזונות בין לפרנסה. פי' פרנסה הוא נדוניתא. והאידנא תקינו רבנן בתראי דמיתזני אפי' ממטלטלי. עיין בפרק מציאת האשה: **מתני'** לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה מפני שהוא תנאי ב"ד כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז ולא כתב לה כל נכסין דאית לי אחראין לכתובתך חייב מפני שהוא תנאי ב"ד לא כתב לה אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאנתו ובכהנת אהדרינך למדינתך חייב מפני שהוא תנאי ב"ד: נשבית חייב לפדותה אמר הרי גיטה וכתובתה תפדה א"ע אינו רשאי. פי' מפני שתנאי ב"ד הוא להתחייב בפרקונה. ואפילו נתן לה כתובה לאחר מכאן הואיל וכשנשבית היא תחתיו. לקחה חייב לרפאותה אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא א"ע רשאי. פי' דרפואה דמיא למזונות. וכי היכי דכי יהיב לה גט וכתובה תו לא יהיב לה מזונות. רפואה נמי לא יהיב לה. פי' תנאי ב"ד. כל דבר שתיקנו ב"ד לא בעי כתיבה דתקנות ב"ד כמאן דנקט שטרי' בידיה דמי. כתב לה שדה שוה וכו' לא מבעיא היכא דלא כתב לה כתובה דלא מצי למיעקר תקנות ב"ד וחייב לתת לה מאתים. אלא אע"ג דכתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים זוז וא"ל זה השדה יהיה לך לשיעבוד דאי לר"מ נהי דגביא מב"ח משום שאינו רשאי לפחות לה מכתובתה אבל ממשעבדי אמאי גביא והא ס"ל דאחריות לאו ט"ס הוא דתנן בב"מ פ"ק מצא שט"ח אם יש בו אחריות נכסים פי' ששיעבד לו כל קרקעותיו לא יחזיר למלוה דשמא פרוע הוא ומלוה נפל ויהיו ב"ד נפרעים שלא כדין.

עין משפט נר מצוה

עה א ב מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה ז טוש"ע אה"ע סי' ק סעיף א וסי' קיב סעי' ז:
עו ג מיי' פי"ב שם הל' ב ה סמג עשין מח טוש"ע שם סימן סט סעיף א ג:
עז ד מיי' פט"ז שם הל' י סמג שם טוש"ע שם סי' ק סעיף א:
עח ה מיי' פי"ב שם הלכה ה ופי"ד שם הלכה יח סמג שם טוש"ע שם סי' עח סעיף א:
עט ו מיי' פי"ד שם הלכה יח סמג שם טוש"ע שם סימן עח סעיף ו:
פ ז ח מיי' שם הל' יח יט טוש"ע שם סעיף א:
פא ט מיי' שם הל' יז סמג שם טוש"ע שם סי' עט סעיף א:
פב י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
פג כ מיי' פ"י שם הל' ז ופי"ב שם הל' ח סמג שם ולאוין פח טוש"ע שם סי' סו סעיף ט:

תוספות רי"ד (המשך)

כתובתיך שעשה תחבול' שלא פיחת תנאי ב"ד אלא אוקיר לה שדהו שוה מאה במאתים ולא כתב לה כל נכסי דאית לי אחראין לכתובתך שנמצא עכשיו שאינה יכולה לטרוף היום או למחר אלא אותו השדה שאינו שוה אלא ק' גם זה לא הועיל לו כלום שכל נכסיו אחראין לכתובתה. ואע"ג דלא כתב לה מפני שהוא תנאי ב"ד שיכתוב אדם כך כדאמרי' לקמן בפ' האשה שמעון בן שטח תיקן שיכתוב כל אדם לאשתו כל נכסי אחראין לכתובתך. וכיון שתקנות ב"ד הוא אע"פ שלא כתב לה ככתוב דמי וה"ה נמי אם כתב לה שדה שוה מאתים לכתובתה כדי שיהי' נכסיו בנ"ח ויוכל למוכרן ולא תחזור האשה עליהן לא עשה כלום. מפני תנאו של שמעון בן שטח אלא תנא דמתני' אתא לאשמועינן שא"י לפחות ממאתים זוז בשום ענין ואם השדה שוה מאתים ולא פיחת כלום אך אם נשתדף אותו השדה טורפת משאר נכסיו. ואע"ג דלא כתב לה כל נכסי אחראין לכתובתך כתקנות שמעון בן שטח: ודייקו בגמרא מני מתני' ר"מ היא דאמר כל הפוחת לבתולה מר' ולאלמנה מק' ה"ז בעילת זנות. פי' ואפילו מחלה איהי לאו כל כמינה דאי ר"י האמר אם רצה כותב לבתולה ר' והיא כותבת לו שנתקבלתי ממך ק'. ולאלמנה ק' והיא כותבת לו התקבלתי ממך נ' זוז פי' ובמתני' תני שאם כתב לה שדה שוה ק' תחת ר' זוז אע"פ שהאשה נתרצית בכך אין ממש במעשיו אלא מתני' דלא כר"י אימא סיפא כתב לה שדה שוה ק' תחת ר' זוז ולא כתב לה כל נכסי דאית לי אחראין לכתובתך חייב מפני שהוא תנאי ב"ד. פי' משמע דגביא ממשעבדי אע"ג דלא כתב לה שיעבוד נכסין. אתאן לר"י דאמר אחריות ט"ס הוא ואע"ג דלא כתוב ככתוב דמי ממשעבדי אמאי גביא והא

יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן אין בהן אחריות נכסים יחזיר שאין בית דין נפרעין מהן דברי רבי מאיר [א]וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן רישא ר"מ וסיפא ר' יהודה וכי תימא כולה ר' מאיר היא ושאני ליה לר"מ בין כתובה לשטרי ומי שאני ליה והתניא [א]חמשה גובין מן המחוררין ואלו הן [ב]פירות [ג]ושבח פירות [ד]והמקבל עליו לזון את בן אשתו ובת אשתו וגט חוב שאין בו אחריות וכתובת אשה שאין בה אחריות מאן שמעת ליה דאמר אחריות לאו טעות סופר הוא רבי מאיר וקתני כתובת אשה איבעית אימא ר' מאיר ואיבעית אימא ר' יהודה איבעית אימא ר' יהודה התם כתבה ליה התקבלתי הכא לא כתבה ליה התקבלתי איבעית אימא ר' מאיר מאי חייב דקתני מן המחוררין: לא כתב לה וכו': אמר אבוה דשמואל אשת ישראל שנאנסה אסורה לבעלה חיישינן שמא תחלתה באונס וסופה ברצון איתיביה רב לאבוה דשמואל אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאינתו אישתיק קרי רב עליה דאבוה דשמואל [1]שרים עצרו במלים וכף ישימו לפיהם מאי אית ליה למימר [ו]בשבויה הקילו ולאבוה דשמואל אונס דשריא רחמנא היכי משכחת לה כגון דקאמרי עדים שצווחה מתחלה ועד סוף ופליגא דרבא דאמר רבא [ה]כל שתחלתה באונס וסוף ברצון אפי' היא אומרת הניחו לו שאלמלא [ג](לא) נזקק לה היא שוכרתו מותרת מ"ט [ט]יצר אלבשה תניא כוותיה דרבא [2]והיא לא נתפשה אסורה [י]הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת [ז]ואיזו זו כל שתחלתה באונס וסופה ברצון תניא אידך [ח]והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שנתפשה אסורה ואיזו [ט]זו אשת כהן אמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל [י]והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת [כ]ויש לה אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת [ל]ואיזו זו שקידושיה קדושי טעות שאפי' בנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת לה אמר רב יהודה [מ]הני נשי דגנבו גנבי שריין לגברייהו אמרי ליה רבנן לרב יהודה והא קא ממטיאן להו נהמא מחמת יראה והא קא משלחן להו גירי מחמת יראה ודאי שבקינהו ואזלן מנפשייהו אסירן ת"ר שבויי מלכות הרי הן כשבויין גנובי ליסטות אינן כשבויין והתניא איפכא מלכות אמלכות לא קשיא הא במלכות אחשורוש הא במלכות בן נצר ליסטות אליסטות לא קשיא הא בבן נצר הא בליסטים דעלמא ובן נצר התם קרי ליה מלך והכא קרי ליה לסטים אין גבי אחשורוש לסטים הוא גבי לסטים דעלמא מלך הוא: ובכהנת אהדרינך למדינתך וכו': אמר אביי אלמנה לכ"ג חייב לפדותה שאני קורא בה ובכהנת אהדרינך למדינתך

ממזרת

חמשה גובין מן המחוררין. אע"ג דקתני מניינא תנא ושייר הא דתנן בפרק הניזקין (גיטין דף מח: ושם[מ]) אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים והא דפריך בפרק קמא דקידושין (דף טז: ושם) גבי ארבעה מעניקין להם שלש באיש ושלש באשה כו' תנא תני ארבעה ואת אמרת תנא ושייר היינו משום דקתני ואי אתה יכול לומר ארבעה באחד מהם[י]: **וגט חוב שאין בו אחריות.** וא"ת תקשי מהכא לשמואל דאמר בפרק קמא דב"מ (דף יג.) אומר היה רבי מאיר שטר שאין בו אחריות אינו גובה לא מנכסים משועבדין ולא מנכסים בני חורין והכא משמע בהדיא דגבי מבני חרי ומיהו בלאו הכי איתותב שמואל התם מברייתא ורשב"א אומר דמהכא הוה מצי למידחי דגט חוב שאין בו אחריות היינו שמפורש בו דלא למיגבי ביה ממשעבדי וכעין זה מצינו בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח:) גבי מי שבא ואמר אבד שטר חובי והא דמוקי לה הכא כרבי מאיר היינו משום דלכאורה כוותיה אתיא אבל אי הוה פריך מינה לשמואל הוה מצי למידחי כדפרישית: **אסורה** לבעלה. אין להקשות מאסתר דהות שריא למרדכי (מגילה דף יג:) דצדקת גמורה היתה: **אונס** דשרי רחמנא היכי משכחת לה כו'. [ס]אע"ג דאבוה דשמואל חיישינן קאמר משמע ליה דמדאורייתא קאמר דאי מדרבנן לא הוי מוציאין אותה מבעלה על כך:

ממזרת

יש בהן אחריות נכסים. שמשעבד לוה נכסיו לאותה מלוה לא יחזירנו מולאו למלוה ואפי' הלוה מודה שהוא חייב לו ומפרש התם[מ] דחיישינן שמא פרעו ומן הלוה נפל וזה שהוא מודה עצת קנוניא היא ביניהם לטרוף לקוחות ויחלקו ביניהם: **וחכ"א כו'.** דאחריות טעות סופר הוא וטריף ממשעבדי ומפסדי לקוחות. ובני פלוגתיה דר"מ ר"י הוה בהדייהו שבדורו היה: **ושאני ליה כו'.** דבכתובה אית ליה אחריות [ט]ט"ס הוא: **מן המחוררין.** [י]אם יש נכסים בני חורין אצל החייב נגבין ואם לאו אין נגבין מן המשועבדין: **פירות ושבח פירות.** כדתנן במס' גיטין (מח:) אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם. ובשנים אוחזין בטלית (ב"מ יד:) מפרש לאכילת פירות ולשבח קרקעות כיצד הרי שגזל שדה מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא יוצאה בדין מתחת יד הלוקח עם שבח שהשביח הלוקח בזבל ובניר ועם פירות שבה שהנגזל טורפה ממנו כשהוא חוזר על המוכר שמכרה לו באחריות גובה קרן מנכסים משועבדין ושבח מנכסים בני חורין ולא מן המשועבדין מפני תיקון העולם לפי שאין קצובין ואין הלוקח יודע בכמה להזהר: **והמקבל עליו לזון בן אשתו ובת אשתו.** אף הוא[כ] אין גובה מן המשועבדים לפי שאין קצובין ואין כתובים. והא דתנן בהנושא[ל] והיא נזונית מנכסים משועבדין מפני שהיא כבעל חוב מוקמינן לה התם (לקמן קב:) בשקנו לה מידו דסתם קנין לכתיבה עומד: **וגט חוב.** כל שטרות נקראין גט: **הכא לא כתבה ליה התקבלתי.** ואשמעינן מתני' דאע"פ שלא כתב לה כתובה לא אמרינן מחלה לו עלה אלא אמרינן סמכה על תקנת ב"ד שהכל יודעין שהנושא אשה יש לה כתובה: **מאי חייב נמי דקתני מן המחוררין.** אע"פ שלא כתב לה אחריות תנאי ב"ד הוא להיות כל נכסיו אחראין לה בעודם לפניו אבל אם מכרם אינה טורפת לקוחות הואיל ולא נכתב בשטר ולא אמרינן אחריות טעות סופר הוא: **תחלתה באונס.** תחלתה של בעילה: **וסופה.** של בעילה. ולקמיה פריך אונס דשריא רחמנא היכי משכחת לה: **בשבויה הקילו.** שלא ראינוה שנבעלה וכי קאמר איהו בנבעלה: **יצר אלבשה.** וגם זה אונס שבתחלת בעילה שהיא באונס הלבישה הבועל יצר: **והיא.** מיעוטא הוא כלומר בסתם אשה אמרתי לך טעם האיסור תלוי בלא נתפשה הא נתפשה מותרת ויש אשה שאע"פ שברצון מותרת ואיזו זו כו': **קידושי טעות.** על תנאי ולא נתקיים התנאי אם זינתה תחתיו מותרת לו לפי שאינה אשתו אלא פנויה בעלמא היא: **הני נשי דגנבו גנבי.** שלסטים גונבין מתחת בעליהן: **שריין לגברייהו.** לפי שבאונס הם באין עליהן: **והא קא ממטין להו נהמא.** והרי אנו רואים שבעודן אצלן מוליכות להן לאותן גנבים לחם ומזון אלמא רצון הוא. ומשני מחמת יראה הוא דעבוד: **והא קא משלחן להו גירי.** כשנלחמין מזמנות ומושיטות להם חיצים לירות: **ודאי אי שבקינהו.** גנבים ללכת אל בעליהן ואינון אזלן מנפשייהו אל הגנבים אסירן: **שבויי מלכות.** נשים ששבה המלך לתשמיש: **הרי הן כשבויין.** ומותרין לבעליהן כדתנן [ע"א] ואותבינך לי לאינתו: **במלכות אחשורוש.** הן כשבויין לפי שמלך גדול הוא ויודעת שלא ישאנה ובעילתה באונס: **בן נצר.** לסטים היה ולכד עיירות ומלך עליהם ונעשה ראש לסטים ובדידיה תנן שבויי מלכות אינן כשבויין ואסורות לבעליהן דסברה מינסב קא נסיב לה ונבעלת ברצון: **ליסטות אליסטות כו'.** בבן נצר אסורות כדאמרינן דסברה מינסב נסיב לי והריני אשת מלך: **ליסטים דעלמא.** אפילו לקוחים שלו קשין לה לפיכך אינה אלא אנוסה: **לגבי אחשורוש לסטים הוא.** הלכך מתני' קמייתא דמיירי במלכות אחשורוש קרי לבן נצר גנובי ליסטות וברייתא דתנן איפכא דגנובי ליסטות איירי בליסטים דעלמא קרי לבן נצר שבויי מלכות: **אלמנה לכהן גדול.** קיימא לן לקמן בפ' אלמנה ניזונית (דף ק:) יש לה כתובה ותנאי כתובה ההוא דלמישקל ולמיפק קאי אבל תנאי כתובה דלמיקם קמיה כגון מזונות ורפואה אמרינן ביבמות דלית לה בפרק יש מותרות (דף פה.) והכא אשמעינן אביי דתנאי כתובה דפירקונה אית לה דמעיקרא אישתעבד לה שהרי אף לכשרה לא היה מתנה ואותבינך לאינתו אלא אהדרינך למדינתך והא נמי קרינן בה הכי והאי תנאי נמי למישקל ומיפק קאי:

ממזרת

עין משפט נר מצוה

פד א מיי' פ"י מהל' גזילה ואבידה הלכ' א סמג עשין מד טוש"ע ח"מ סי' סה סעיף ו:
פה ב מיי' פ"ט שם הל' ז סמג עשין עג טוש"ע שם סי' שעג סעיף א:
פו ג מיי' וסמג שם טוש"ע שם סימן שעג סעיף א:
פז ד מיי' פכ"ג מהל' אישות הלכ' יח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קיד סעיף ז:
פח ה מיי' פכ"ד שם הלכ' יט ופ"א מהל' איסורי ביאה הלכה ט סמג עשין מח:
פט ו מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה יט [ופי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה מ] טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף יא:
צ ז מיי' פי"ח מהלכות איסורי ביאה הלכ' ח סמג לאוין קכה טוש"ע שם סי' ו סעיף י:
צא ח מיי' פ"ג שם הלכה ג:
צב ט מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה כ סמג עשין מח:

תורה אור השלם

1. שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂמוּ לְפִיהֶם: איוב כט ט
2. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה: במדבר ה יג

גליון הש"ס

גמ' יצר אלבשה. עי' ב"ק דף מא ע"א תוס' ד"ה כמאן: **תוס' ד"ה אונס וכו' אע"ג דאבוה דשמואל וכו'.** עיין שער המלך פ"ה מהלכות יסודי התורה ה"ח:

תוספות רי"ד

אין בהם אחריות נכסים יחזיר פי' [א] למלוה לצור ע"פ צלוחיתו ונהדר ליה ללוה לצור ע"פ צלוחיתו דלוה קאמר להד"מ. שאין ב"ד נפרעין מהן דברי ר"מ ר"י אומר בין כך ובין כך לא יחזיר מפני שב"ד נפרעין מהן. פי' מן הלקוחות דס"ל אחריות ט"ס הוא ואפי' שטר שאין בו אחריות גובה מנכסים משועבדים הלכך אם אין החייב מודה לא יחזיר דחיישי' לפרעון ואם החייב מודה לא יחזיר דחיישינן לקנוניא ורבינו יצחק פוסק דהכי הלכתא. רישא ר"מ וסיפא ר"י וכ"ת כולה ר"מ ושאני ליה לר"מ בין כתובה לשטר פי' דדוקא בשטר קאמר דאחריות לאו ט"ס הוא אבל בכתובה מודה דט"ס הוא הואיל דהוא תנאי ב"ד ואי אמרת השתא בשט"ח דקיהיב מלוה זוזי דא"ל לא שדי איניש זוזי בכדי אר"מ דאחריות לאו ט"ס הוא כתובה דלא יהבה אשה כלום לא כ"ש י"ל דכתובה מודה ר"מ דאית ליה תקנות שמעון בן שטח. וכיון דתקנות ב"ד הוא אע"ג דלא כתב ככתוב דמי ומי שני ליה והתניא ה' גובין מן המחוררין. פי' ולא משועבדים כדתנן בגיטין אין מוציאין לאכילת פירות ולמזון האשה והבנות מפני תקון העולם ואלו הן פירות גזל שדה מלאה פירות ואכלן וחזר נגזל ולקחה מגזלן ובא לגבות פירותיו אינו גובה אותן ממשעבדי אלא מבנ"ח ושבח קרקעות פי' גזל שדה ומכרה לאחר והשביחה ובא נגזל וטורפה מלוקח ובא לוקח על גזלן לטרוף קרן ושבח הקרן גובה מנכסים משועבדים והשבח גובה מב"ח והמקבל עליו לזון בן אשתו ובת אשתו ושט"ח שאין בו אחריות וכתובת אשה שאין בה אחריות מאן שמעת ליה דאמר גבי שט"ח אחריות לאו ט"ס הוא ר"מ וקתני כתובת אשה שאין בה אחריות אלמא לית ליה לר"מ תקנות שמעון בן שטח. איבע"א ר"מ איבע"א ר"י איבע"א ר"מ מאי חייב דקתני מן המחוררין. פי' ולעולם לית ליה לר"מ תקנות שמעון בן שטח. והא דקתני בתולה גובה מאתים לא ממשעבדי

מסורת הש"ס

א) ב"ק נה., **ב)** [לעיל כג. וש"נ], **ג)** [עי' תוס' מגילה כא.], **ד)** [עי' תוס' יבמות נו: ד"ה ואיזו], **ה)** [יבמות נו:], **ו)** [לקמן עד. יבמות ק: נדה נב.], **ז)** [עי' תוס' יבמות נו: סוד"ה ואיזו ועוד שם ק: ד"ה ואיזו כו' אסמכתא בעלמא היא כו'], **ח)** [ב"מ יג.], **ט)** ואע"ג דבשטרי אמרינן לאו טעות סופר הוא בכתובה מודה הואיל דתנאי ב"ד הוא. ס"א, **י)** מנכסי בני חורין לבד אם יש כו' כצ"ל. ס"א, **כ)** [היא. רש"ל], **ל)** [לקמן קא:], **מ)** [דף נ: ד"ה ואין], **נ)** [ועי' תוס' יבמות ג: ד"ה למעוטי וכו' ומש"ש בס"ד על הגליון],

מוסף רש"י

יש בהן אחריות נכסים. שעבוד קרקעות שיגבה מהן (ב"מ יב:). **חמשה גובין מן המחוררין.** מנכסים בני חורין ולא מנכסים משועבדים (ב"ק צה.). **פירות ושבח פירות.** תנן במסכת גיטין אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם, הפסד לקוחות (שם). **גט חוב.** שטר חוב, **שאין בו אחריות.** שלא שעבד לו לוה בשעת הלואה את נכסיו ולא כתב לו כל נכסי אחראין לך לפרוע מלוה זה (שם). **בשבויה הקילו.** דספיקא בעלמא הוא (ב"ק קיד: וכעי"ז לעיל כג.). **ואיזו זו אשת כהן.** דהיא מיעוטא משמע, היא אשת ישראל הוא דיש חילוק בין נתפשה ללא נתפשה, אבל כהן אין חילוק (יבמות נו:). **והיא לא נתפשה אסורה.** והיא מיעוטא הוא והכי דריש היא אשה סתמא שקדושיה גמורין היא דכי לא נאנסה אסורה לבעלה, **ויש לך אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת.** שאפילו זנתה שלא באונס מותרת לבעל ולבועל (נדה נב. וכעי"ז יבמות ק:). **ואיזו זו שקידושיה קדושי טעות.** כגון על מנת שאני כהן והרי הוא ישראל, וכגון קטנה שאין מעשיה כלום ואמה נמי אין בידה לקדשה (נדה נב.). **ממאנת והולכת לה.** דלאו נישואין הוו, לענין זנות נמי לא מיתסרא עליה, דפנויה בעלמא היא ולא אמרינן בעילות שבעל משגדלה הוו קידושין, דקסבר כל הבועל על דעת קידושין הראשונים הוא בועל, ולא נתכוין לחזור ולקדשה (שם) וכיון דלא בעיא מניה גיטא לאו אשתו הויא ואי זינתה הרי היא כפנויה שזינתה ומותרת לו (יבמות ק:).

תוספות רי"ד (המשך)

אלא מבנ"ח כדקתני בברייתא ה' גובין מן המחוררין וכו'. איבע"א ר"י התם כתבה ליה התקבלתי. פי' אשה קמחלה ליה ויכולה היא למחול. אבל הכא לא כתבה ליה התקבלתי פי' במתני' הוא כתב לה שדה שוה מנה והיא לא מחלה לו הלכך לא עשה כלום: אם תשתבאי וכו' אמר אבוה דשמואל אשת ישראל שנאנסה אסורה לבעלה פי' מדרבנן. דאע"ג דמדאורייתא אונס בישראל שרי כדנפקא מוהוא לא נתפשה א"נ מולנערה לא תעשה דבר חיישינן שמא תחילתה באונס וסופה ברצון ופליגא דרבא דאמר רבא כל שתחלתה באונס ובסוף היא אומרת הניחו לו שאלמלא לא נזקק עמי הייתי שוכרתו מותרת מ"ט יצר אלבשה פי' תחלת ביאה וסוף ביאה. תניא כוותיה דרבא והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שתחלתה באונס וסופה ברצון: תניא אידך והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן גרסי' [ב] בהמדיר אר"י א"ש והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת [שאע"פ] שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קידושי טעות. פי' כגון שקידשה ע"מ שהוא כהן ונמצא לוי דהוא לגריעותא [ג] וכ"ש ע"מ שהוא לוי ונמצא

א) היינו לאוקימתא דשמואל בב"מ (דף י"ג) וצ"ל והא דלא מהדרינן ליה ללוה לצור ע"פ צלוחיתו היינו משום דלוה הא אמר להד"מ. ב) מלשון רבינו שכתב גרסינן בהמדיר משמע שלא היה גורס בכאן למימרא דשמואל. ג) אינו מובן דמאי כ"ש הוא זה ואולי דצ"ל ואפילו ע"מ שהוא לוי וכו' ומה שמסיק כדפסיק לית הלכתא כר"ש. יש לעיין דהא בלשנא יוחסין גם ר"ש מודה וכדאמרינן התם: